

KARLOVAČKI OGRANAK U POSJETU POLJSKOJ

Oliver Vlaić, dipl. ing. šum.

Prošlo je punih sedam godina (13.–15. listopada 2006.g.) od posjeta kolega šumara iz Regionalne uprave Državnih šuma iz Poznanja (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu, skraćeno RDLP) području Uprave šuma Podružnice Karlovac. Poljski šumari bili su tada prvi gosti u obnovljenom lovačkom domu Muljava na Petrovoj gori, koji je bio pred samim otvaranjem. Na kraju susreta uslijedio je poziv za uzvratni posjet njihovoj zemlji i poduzeću. Poziv nije zanemaren, ali nekako su planovi putovanja karlovačkog ogranka Hrvatskoga šumarskog društva godinama bili orijentirani prema drugim državama (Austrija, Bosna i Hercegovina, Irska, Italija, Mađarska, Makedonija i Slovačka). Zbog toga je ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju sredinom 2013. godine bio samo još jedan dodatni razlog za organizaciju stručne ekskurzije karlovačkog ogranka u Poljsku. Kontakt je uspostavljen elektroničkom poštom s mag. ing. Tadeuszem Koniecznym, zaposlenikom Odjela za marketing RDLP Poznanj, kojega smo upoznali prilikom njegova dolaska u Hrvatsku. Na upit

o mogućnosti posjeta u listopadu dobiven je pozitivan odgovor. Kroz nekoliko poruka dogovoren je termin i program ekskurzije. Jedini problem bio je tko će biti prevoditelj, što je u Hrvatskoj riješeno komunikacijom uglavnom

Slika 1. Direktor PDLP Poznanj i glavni domaćin ekskurzije i prevoditelj.

Slika 2. Stari trg u Poznanju.

Slika 3. U centru Poznanja.

na njemačkom jeziku, a to je odlično obavila kolegica Martina Jukić, koja ovaj put nije mogla ići na ekskurziju. Nju je trebao zamijeniti kolega Albert Ofner, ali i on je bio spriječen. No, igrom sudsbine upoznao je jednoga Poljaka, Roberta Slezaka iz tvrtke Bio-Budućnost, koji živi u Hrvatskoj 12 godina i bavi se savjetovanjem na području novih tehnologija u poljoprivredi i šumarstvu. Kada je čuo za putovanje iskazao je interes i pristao biti nam prevoditelj. To se kasnije pokazalo kao odličan potez i višestruka korist za nas kao putnike, poljske šumare kao domaćine i samog Roberta u njegovom usavršavanju stručnih pojmoveva prilikom prevođenja koje mu je odlično išlo.

Ekskurzija je započela u dopodnevnim satima 4. listopada 2013. (petak) polaskom autobusa iz Cetingrada te skupljanjem putnika preko Slunja i Karlovca do Zagreba, odakle su prema Poznanju krenula 42 putnika i dva vozača autobusa. Prvi put smo se uputili na ekskurziju iz Hrvatske kao zemlje članice Europske unije, što je omogućilo putovanje cijelim putem bez putovnice samo s osobnom iskaznicom. Tako smo prošli kroz Sloveniju i Austriju, dobar dio Njemačke do ispod Berlina i ujutro 5. listopada (subota) stigli u Poznanj. Kako smo uranili s dolaskom, morali smo malo pričekati domaćina Tadeusza Koniecznego da nam se pridruži i povede nas u Šumski centar za obuku u Puszczykowu (Leśny Ośrodek Szkoleniowy w Puszczykowie), gdje je sve sudionike ekskurzije pozdravio mag. ing. Piotr Grygier, direktor Regionalne uprave Državnih šuma u Poznanju. Od njega smo saznali da je RDLP Poznjan jedna od 17 regionalnih uprava u Poljskoj, a gospodari državnim šumama preko svojih 25 nadšumarija (nadlešnictwo). U sastavu ima

i tri centra za obuku, a u jednom od njih, Puszczykowu, domaćini su nas ugostili s obilnim doručkom punim poljskih specijaliteta.

Nakon osvježenja i fine hrane, domaćin ekskurzije Tadeusz odveo nas je uz pomoć lokalnog vodiča u razgledavanje glavnog grada Velikopoljskog vojvodstva Poznanja, jednog od najstarijih gradova Poljske koji leži na rijeci Warti. Njegova povijest datira iz druge polovice desetog stoljeća, kada je na riječnom otoku nastao grad prvih poljskih vladara. Danas je Poznanj jedan od najvećih industrijskih, znanstvenih, kulturnih, trgovačkih i sportskih centara Poljske. Smješten je između Berlina i Varšave te je važno cestovno i željezničko čvorište u Poljskoj s jednom od većih poljskih međunarodnih zračnih luka. Nastanjuje ga 540 tisuća stanovnika, a depopulacija i iseljavanja u manja mjesta smanjila su nekadašnju veću naseljenost od 600 tisuća stanovnika. U trosatnom obilasku vidjeli smo glavni gradski trg Stary Rynek, gdje su se u lipnju 2012. godine skupljali i hrvatski navijači koji su bodrili nogometnu reprezentaciju protiv Irske i Italije na europskom prvenstvu u Poljskoj i Ukrajini. Središtem trga dominira renesansna gradska vijećnica Ratusz (najstariji spomen postojanja zgrade datira iz 1310. godine, ali je vjerojatno sagradena na prijelazu iz 13. u 14. stoljeće), a uz nju su tzv. trgovačke kućice s karakterističnim arkadama. Prodavači suvenira u tim kućicama rado se sjećaju hrvatskih navijača iz 2012. godine, pa su nam darovali zaostale suvenire s nogometnog prvenstva. Na trgu se nalaze četiri fontane: Jupiter, Mars, Neptun i Apolon, stup srama, bunar sa spomenikom Bamberka, barokni kip sv. Ivana Nepomuka i Muzej Velikopoljskog us-

tanka 1918–1919. u zgradi nekadašnje Stražarnice (policije). Nakon trga obišli smo nekoliko pokrajnjih ulica, na jednom zidu zgrade u Vodenoj ulici vidjeli smo označenu visinu poplave iz 1736. godine, a u dvorištu Arheološkog muzeja, smještenog u zgradi sagrađenoj 1548. godine, egipatski obelisk Ramzesa II. (1279–1213. pr.Kr.), jedan od rijetkih u Europi. Posjetili smo župnu crkvu Sv. Stanislava, Sveučilišnu baziliku Gospe od pomoći i crkvu Sv. Marije Magdalene, sagrađenu u baroknom stilu čiji se početak gradnje smješta u 17. stoljeće. Crkva se nalazi u sklopu nekadašnjeg Isusovačkog fakulteta osnovanog 1570. godine. Zgrade nekadašnjeg fakulteta danas imaju drugu namјenu, pa je tu smještена Gradska vijećnica. U toj je zgradi 1806., 1807. i 1812. godine boravio francuski car Napoleon Bonaparte te 1828. godine koncentrirao poznati poljski skladatelj Frederic Chopin. Sjedili smo i na skulpturama dva kozlića iz poznanjske legende o kozlićima, koji su se popeli na vrh stare gradske vijećnice, a njih je za ostvarenje želje, trebalo jednom rukom uhvatiti za rog, a drugom za rep. Oni su i najveća turistička atrakcija grada, jer točno u podne s kule gradske vijećnice izlaze dvije figure kozlića i udaraju se rogovima 12 puta, što smo imali priliku doživjeti s još podosta turista koji su napunili glavni trg. Iako Poznanj nudi još puno više kulturno-povijesnih znamenitosti za obilazak, vrijeme nam to nije dopušтало jer smo se morali vratiti u Puszczykowo na ručak. Tamo nam se pridružio direktor Šumskog centra za obuku Puszczykowo, mag. Bogdan Golczak. Opet smo uživali u staropoljskim delicijama, ali i osyežili se poljskim pivom.

Popodne je bilo rezervirano za posjet Velikopoljskom nacionalnom parku (Wielkopolski Park Narodowy), smještenom 15 km južno od Poznanja. Najznačajnije podatke o parku prezentirao nam je u konferencijskoj dvorani upravne zgrade voditelj Ekološkog edukacijskog centra Jarosław Wyczyński. Ideja o stvaranju parka potječe iz

1922. godine, park je simbolično otvoren 1933. godine, a službeno je proglašen Nacionalnim parkom 1957. godine. Površina parka je 7.584 ha, a sa zaštitnim okolnim pojasom 14.840 hektara. Pod šumom se nalazi najveći dio parka, 4.617 ha, jezera pokrivaju 462 ha, a druge površine 2.505 ha. Ima 18 strogo zaštićenih postglacijalnih područja na 260 ha i velik broj biljnih i životinjskih zajednica. Pod zaštitom se nalaze 32 monumentalna stabla i jedna postglacijalna stijena. Na krajolik parka najviše su utjecali ledenjaci koji su pokrivali to područje u razdoblju od prije 70.000 do 10.000 godina. Jezera su također ledenjačkog porijekla. Najviša nadmorska visina u parku je 132 m. Park obiluje mnogim stariim građevinama, a najznačajnija je drvena crkva iz 17. stoljeća. Kroz park prolazi pet turističkih staza ukupne dužine 85 km. Park godišnje posjeti više od milijun posjetitelja. Među brojnim aktivnostima park organizira i šumsku školu. Nakon prezentacije obišli smo i zanimljiv Muzej prirode u sklopu zgrade.

Zbog manjka vremena nismo imali terenski obilazak i krenuli smo prema Boszkowu gdje smo stigli na smještaj i večeru. Dočekao nas je upravitelj Nadšumarije Włoszakowice, mag. ing. Ryszard Łopusiewicz i s nama uz večeru proveo jedno vrijeme, najavivši nam sutra svečanu večeru za koju će on osobno ustrijeliti veprića. Kako je bio u posjetu Karlovcu 2006. godine, ponio je jako dobre dojmove s toga putovanja, a posebno je upamatio rakiju kao odlično piće.

Cijeli sljedeći dan, 6. listopada (nedjelja), bio je rezerviran za posjet Nadšumariji Piaski. Na putu prema sjedištu nadšumarije imali smo priliku na nekoliko mjesta vidjeti kako su javne ceste bolje uređene kroz šumsko područje nego izvan njega, a razlog su sredstva dobivena od Europske unije za održavanje protupožarnih prosjeka kroz šume.

Nakon svečanog dočeka, uz zvuk roga ispod istaknute hrvatske zastave, upravitelj nadšumarije mag. ing. Andrzej

Slika 4. Prezentacija u Velikopoljskom NP.

Slika 7. Upravitelj Nadšumarije Piaski Andrej Wawrzyniak.

Slika 5 i 6. Upravna zgrada Nadšumarije Piaski.

Wawrzyniak, također jedan od posjetitelja Karlovca 2006. godine, prezentirao je povijest poljskih šuma, njihove osnovne podatke, osobnu iskaznicu Državnih šuma, RDLP Poznanj i Nadšumarije Piaski s površinama, drvnim zalihama, etatom, uzgojnim radovima, zaposlenicima, zaštićenim područjima, edukaciji mlađih naraštaja, restrukturiranju poljskog šumarstva, korištenju europskih fondova i utjecaju Nature 2000 na šumarstvo. Šumovitost Poljske danas iznosi 29,2 %, a do 2020. godine plan je doseći europski prosjek od 32 %. U 18. stoljeću šumovitost Poljske iznosila je 40 %, a najniža je bila 1956. godine s 20,8 % od kada se povećava. Šume u Poljskoj pokrivaju 9,1 milijun ha površine. Prema vlasničkoj strukturi najviše je državnih šuma 77,4 % (7,1 milijun ha), a zatim privatnih šuma 18,7 % (1,7 milijuna ha). Preostale šume pripadaju nacionalnim parkovima s 2 % (184 tisuće ha), drugim državnim šumama s 1 % (93 tisuće ha) i šumama općina i vojvodstava s 0,9 % (84 tisuće ha). U privatnim šumama veličina čestica se kreće od 1 do 2 ha. Drvna zaliha u državnim šumama je 1.865,5 milijuna m³ (crnogorica 1.401,3 milijuna m³ i bjelogorica 464,2 m³), a u privatnim šumama 355,5 milijuna m³ (crnogorica 249,0 milijuna m³ i bjelogorica 106,5 m³). Prevladavajuća vrsta drveća u državnim šumama je obični bor sa 61,9 % ukupne drvne zalihe, a isto tako i u privatnim šumama s 57,6 %. Od ostalih vrsta drveća u državnim šumama hrasta je 7,5 %, breze 6,9 %, smreke 6,2 %, bukve 5,6 %, johe 4,7 %, jele i ostale crnogorice 3,8 %. Omjer u privatnim šumama je nešto drugčiji: breza 9,5 %, joha 7,6 %, smreka 5,7 %, hrast 5,3 %, jela i ostala crnogorica 4,6 %, te bukva 3,0 %. Dominacija bora proizašla je iz načina gospodarenja šumama u prošlosti. Stvaranje monokultura bilo je zbog snažne potražnje drvne industrije. Ipak, poljski šumari stalno rade na povećavanju udjela drugih vrsta, pogotovo listopadnih. U državnim šumama na šume do 40 godina otpada 27,8 %, na one od 41 do 100 godina 58,0 %

i na one preko 100 godina 11,6 %. Taj omjer u privatnim šumama je 30,7 % (1–40 godina), 60,5 % (41–100 godina) i 2,1 % (preko 100 godina). Državne šume za 2013. godinu imaju plan sječa 35 milijuna m³, što predstavlja 60 % godišnjeg prirasta. Potražnja domaće drvne industrije je velika i zahtijeva sječu 80 % prirasta. Posjećena neto drvna masa 1980. godine u državnim šumama bila je 19,2 milijuna m³, a u privatnim šumama 1,3 milijuna m³. U 2011. godini posjećena neto drvna masa u državnim šumama iznosila je 32,8 milijuna m³, dok je u privatnim šumama iznosila 1,6 milijuna m³. Vidljiv je velik porast posjećene neto mase u državnim šumama prema malom u privatnim šumama.

Zakon o šumama iz 1991. godine odredio je organiziranost i funkcije šumarstva u Poljskoj. Funkcije koje treba ispunjavati su gospodarske, opće, ekološke i kulturne. Poduzeće Državne šume (Lasy Państwowe) sastoji se od Generalne direkcije Državnih šuma u Varšavi, 17 regionalnih uprava Državnih šuma, 430 nadšumarija, 18 regionalnih centara i 7 državnih centara. Državno šumarstvo zapošljavalo je 1989. godine 115 tisuća radnika. Od 1990. godine počelo se provoditi restrukturiranje koje je trajalo do 2000. godine. Sastojalo se od odlaska uglavnom proizvodnih radnika u privatne firme koje danas obavljaju šumarske usluge. Nakon 2000. godine nema novih firmi u šumarstvu. Nadšumarija Piaski bila je pilot-nadšumarija za provođenje restrukturiranja. U 2010. godini Državne šume imale su 25 tisuća radnika.

RDLP Poznanj osnovana je 31. siječnja 1920. Gospodari preko svojih 25 nadšumarija na 440 tisuća ha državnih šuma. Šumovitost područja RDLP iznosi 17,6 %. Najviše nadšumarija, njih 12, ima površinu između 10,1 i 15 tisuća ha, njih sedam površinu između 15,1 i 20 tisuća ha, a šest površinu između 20,1 i 25 tisuća ha. Prosječna veličina nadšumarije iznosi 16 tisuća ha. Osim nadšumarija u sastavu RDLP Poznanj djeluju: Centar šumske kulture u Gołuchowu (Ośrodek kultury leśnej w Gołuchowie), Šumski cen-

tar za obuku u Puszczykowu (Leśny Ośrodek Szkoleniowy w Puszczykowie) i Centar za obuku i rekreaciju u Poražynu (Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy w Porażynie). U poznańskiej upravi je zaposleno više od 1.400 radnika.

Nadšumarija Piaski osnovana je 1. veljače 1945. nakon odlaska Nijemaca s toga područja. Tada su šume u Poljskoj preuzete od bivših njemačkih vlasnika i iseljenih Poljaka iz ranijih razdoblja. Nadšumarija danas gospodari s 19.782 ha šuma i šumskih zemljišta na ukupnoj površini od 144.509 ha u pet općina, što daje šumovitost područja nadšumarije od 14,8 %. Najveća je nadšumarija u sklopu RDLP Poznanj. Administrativno je podijeljena na 19 revira, grupiranih u 3 cjeline, ima 219 šumskih kompleksa, a od toga samo devet kompleksa s površinom većom od 500 ha. Nadzire upravljanje općinskim i vojvodskim šumama na 2.400 ha. Drvna zaliha iznosi 4,5 milijuna m³, s tim da je najzastupljeniji obični bor s 2,7 milijuna m³ i hrast s 1,4 milijuna m³. Od ukupno 23 gospodarske vrste drveća obični bor čini 60,7 % drvne zalihe, hrast lužnjak 24,5 % (druga nadšumarija unutra RDLP Poznanj po udjelu hrasta), breza 4,6 %, joha 4,1 %, hrast kitnjak 1,6 % i smreka 1,0 %. Prosječna starost sastojina u nadšumariji je 63, u RDLP Poznanj 59 i u Državnim šumama 60 godina. Prosječna drvna zaliha u nadšumariji je 245 m³/ha, u RDLP Poznanj 221 m³/ha i u Državnim šumama 240 m³/ha. Prosječni prirast u nadšumariji je 3,9 m³/ha, u RDLP Poznanj 3,7 m³/ha i u Državnim šumama 4,0 m³/ha. Udio crnogorice u nadšumariji je 62,1 %, u RDLP Poznanj 78,0 % i u Državnim šumama 76,7 %. Na području nadšumarije srednja godišnja količina padalina je 597 mm, srednja godišnja temperatura je 8,6°C, prosječno trajanje vegetacije 220 dana, srednja godišnja temperatura vegetacijskog razdoblja 14,2°C, a godišnji broj hladnih dana s mrazom 107. Godišnje se u nadšumariji izvrši obnova nakon sjeće na 150 ha, njega tla na 181 ha, rano čišćenje na 167 ha, kasno čišćenje na 211 ha, prorijedi sastojina na 1.140 ha, posjeće etata u količini od 82.100 m³, te posjeće sitnog materijala u količini 4.000 m³. U nadšumariji je zaposleno 65 radnika: upravitelj, zamjenik upravitelja, dva nadzorna inženjera, 16 revirnika, 14 pomoćnika revirnika, dva šumska policajca (straž lešna), šest knjigovođa, 13 administrativnih radnika i 10 radnika. Svake godine pripravnički staž odrade dva do tri pripravnika. Do 1991. godine u nadšumariji je bilo 220 radnika. Nakon restrukturiranja sve usluge se obavljaju preko natječaja, a na području nadšumarije većinu poslova rade tri veće firme.

Iskustva nadšumarije s programima iz fondova EU su značajna, ali tako je u čitavim Državnim šumama. Nadšumarija je koristila sredstva iz četiri programa, dva iz programa "Razvoj ruralnih područja": obnova terena i izgradnja pristupnih protupožarnih prosjeka te dva iz programa "Infrastruktura i okolina": manje nizinske retencije i rekultivacija poratnih i vojnih terena. Programe priprema 100 zaposlenika u Glavnoj direkciji Državnih šuma u Varšavi, a nadšumarije samo odaberu njima primjenjive programe.

Područje nadšumarije je u srpnju 2009. godine poharao uragan koji je uništilo oko 150.000 m³ na pola površine nadšumarije, a glavni udar je bio na 150 ha.

Na području nadšumarije nalaze se četiri prirodna rezervata (ukupno 26,77 ha) u kojima su zaštićeni ariš, bukva i malolisna lipa, dva zaštićena krajobraza (ukupno 3.741 ha), područja pod Naturom 2000 (ukupno 256 ha) i spomenici prirode: 222 pojedinačna stabla i 6 stijena. Uvjet za zaštitu pojedinačnih stabala je prsti opseg veći od 360 cm, a najdeblji hrast u nadšumariji ima 780 cm. Zaštićena su također grijezda crnih roda i orlova oko kojih se ne obavljaju radovi. Pod zaštitom je i 800 stabala brekinje, na jednom od najvećih staništa brekinje u Poljskoj.

Unutar nadšumarije ima 26 lovnih revira, od toga je 21 revir za lovačka društva, a pet revira za uzgoj divljači. Ukupna površina lovnih revira je 139.760 ha, s tim da je pod sumom 21.606 ha. Brojno stanje divljači je 970 običnih

Slika 8. Edukacijski centar Nadšumarije Piaski.

Slika 10. Zahvala domaćinima u Piaskom.

Slika 9. U rasadniku Miranovo.

jelena, 1.370 jelena lopatara, 6.470 srna i 1.170 divljih svinja. Prosječno godišnje odstrijeli se 200 običnih jelena, 250 jelena lopatara, 1.500 srna i 1.050 divljih svinja.

Nakon zaista iscrpne i poučne prezentacije, koja je trajala 75 minuta, domaćini su nas iznenadili preobilnim gable-com u upravnoj zgradi nadšumarije. Svi sudionici ekskurzije bili su zadivljeni uređenošću upravne zgrade i njenog okoliša s arboretumom, edukativnim šumarskim centrom i dječjim igralištem, ali i srdačnošću kojom smo dočekani. Prije odlaska u šumu uslijedio je posjet privatnom automuzeju Jan&Maciej Peda (najmlađi automobil 34 godine, a najstariji 105 godina) te muzeju starog naoružanja Handmet Military i radionici kočija u mjestu Gostyn, kao i poljskom marijanskom svetištu Sveta gora, u kojemu su upravo trajali koncerti sakralne glazbe.

Završni dio posjeta bio je u reviru Miranovo, u kojemu je i rasadnik smješten u samoj šumi. Revirnik Roman Weber upoznao nas je s poviješću i radom rasadnika. Kako su ranije sve nadšumarije imale mali rasadnik, tako je i ovaj osnovan pedesetih godina 20. stoljeća. U sedamdesetim godinama došlo je do povećanja kapaciteta rasadnika, a to je bilo vrijeme okrugnjavanja revira i nadšumarija. Danas rasadnik, ukupne površine od 13 ha i produktivne površine od 6,3 ha, potpuno zadovoljava potrebe nadšumarije. Godišnje proizvodi dva milijuna sadnica, od čega jedan i pol milijun za potrebe nadšumarije. Višak sadnica se koristi u privatnim šumama. Uslužno proizvodi sadnice hrasta, ali i za vlastite potrebe, što ukupno iznosi 300 do 350 tisuća sadnica. Pokazali su nam francusku metodu termo terapije

žira koju primjenjuju protiv patogenih gljiva. Obvezno primjenjuju plodore sadnjom repice i mahunarki te izmjenom sadnji bjelogorice i crnogorice. Prije ulaska u Europsku uniju koristili su zaštitna sredstva, a nakon toga više ne, te samo ručno uklanjaju korov. Rasadnik je uklpljen u šumu radi mikroklima koja je jednaka uvjetima u kakvima će se naći sadnice nakon sadnje u sastojine, a ovdje se pri-

Slika 15. Regionalne uprave Državnih šuma..

mjenjuje samo prirodna i ekološka proizvodnja. Takvu praksu ne primjenjuju sve nadšumarije u svojim rasadnicima, neke imaju navodnjavanje kap po kap i kompjuterizirano praćenje proizvodnje. Područje nadšumarije je gornja granica areala bukve te se bukva samoobnavlja, ali im FSC certifikat zabranjuje sadnju bukve. Osim o samom rasadniku saznali smo kako u nadšumariji zadovoljavaju edukativnu funkciju, što je obveza šumarstva. Nadšumarija je vlastitim financiranjem izradila četiri poučne staze, edukativni šumarski centar i prostor za radionice.

Nakon obilaska rasadnika, domaćini su pozvali predsjednika ogranka Olivera Vlainića na sadnju brekinje u znak sjećanja na posjet hrvatskih šumara. Njihov običaj je da svi međunarodni gosti posade jedno stablo i ako stablo dobro raste znači da je prijateljstvo dobro uspostavljeno. Za uspomenu napravljena je i zajednička fotografija.

Domaćini su nas poslije toga još jednom iznenadili posjetom muzeju na otvorenom Dwor Soplicowo (Imanje Soplicowo) u mjestu Cichowo. Soplicowo je sagrađeno 1999. godine i korišteno kao seosko ladanjsko imanje za snimanje filma Pan Tadeusz (Gospodin Tadija) poznatog poljskog redatelja Andrzeja Wajde, prema nacionalnom epu poljskog književnika Adama Mickiewicza. Imanje je postalo turistička atrakcija, a u njemu Marek Pinkowski, koji se bavi dresurom životinja za film, organizira razna događanja i proslave. Za nas je prikazao tehniku lova sa sokolovima i orlovima. Nakon te prezentacije uslijedio je ručak s tradicionalnim poljskim jelima. S desertom stiglo je i vrijeme za zahvalu domaćinima iz Nadšumarije Piaski i glavnom domaćinu Tadeuszom, koji je sutradan morao na svoje redovne poslovne obveze. Uz ostale darove poklonili smo im i monografiju o ŠG/UŠP Karlovac u kojoj se nalazi i fotografija s njihovog posjeta Karlovcu, što im je bilo posebno dragoo. Niti riječi ni naši darovi nisu mogli iskazati zahvalnost za sve što su nam protekla dva dana naši domaćini pružili, a posebno za ovaj dan. Dočekali su nas kao važnu delegaciju, a opet primili tako toplo domaćinsko kao da se družimo godinama. Pozvali smo ih da ponovno posjete Karlovac, ali i Jadransko more. Na odlasku zajedno smo zaplesali poljski ples polonezu i tako izašli s imanja te se zaputili prema Boszkowu, gdje nas je nestrljivo čekao naš večerašnji i sutrašnji domaćin, upravitelj Nadšumarije Włoszakowice, Ryszard Łopusiewicz. Kako nam je program bio obiman, kasnili smo na večeru na kojoj su nas, osim upravitelja nadšumarije, čekali i direktor RDLP Poznanj Piotr Grygier, menadžerica marketinga u Šumskom centru za obuku u Puszczykowu Anna Golczak i vlasnik hotela gdje smo bili smješteni. Nakon srdačne dobrodošlice i podsjećanja na posjet Hrvatskoj ponovno smo mogli i morali uživati u domaćim specijalitetima, posebice pečenom vepru, obećanom daru upravitelja nadšumarije. Nikad nismo jeli tako fino pripremljenog vepra koji je podsjećao na kuhanu uskršnju šunku. Domaćini su nas naučili kako se nazdrav-

lja i ispija na poljski način (po polsku), a to je da se piće popije na eks, u suprotnom se smatra da muškarac koji piće ne opravdava naziv muškarca ili je bolestan. Nakon bogate trpeze domaćini su nam omogućili i zabavu, tako da smo taj ispunjeni dan i veselo završili.

Posljednjeg dana posjeta, 7. listopada (ponedjeljak) na redu je bilo upoznavanje s gospodarenjem Nadšumarije Włoszakowice. Ta nadšumarija jedna je od najstarijih u Poljskoj, a osnovana je 1. srpnja 1925. godine. Ukupna površina nadšumarije je 50.914 ha, a na šume otpada 13.138 ha. Dominantna vrsta drveća je obični bor s 85 %, a preostale vrste su hrast s 8 %, bukva s 2 %, joha s 2 % i ostale vrste s 3 %. Upravitelj nadšumarije Ryszard Łopusiewicz vrlo iscrpno je objasnio najbitnije u radu svoje nadšumarije prilikom terenskog obilaska. Nadšumarija prirodnom obnovom na manjim površinama obnavlja sastojine hrasta kitnjaka na kiselim staništima, koja su bogata gustim prizemnim slojem borovnice, ali ih užgaja i u smjesi s običnim borom. Tako dobiva dvostruki prihod jer obični bor ima kraću opodnju, a svojim bržim rastom i malom krošnjom omogu-

Slika 12. Na terenu Nadšumarije Wiloszakowice.

Slika 14. Šumarski muzej Nadšumarije Wiloszakowice.

Slika 13. U Boszkowu pred povratak kući.

ćava rast hrasta kitnjaka u donjoj etaži. Nakon što se sva stabla običnog bora posijeku, preostaju stabla hrasta kitnjaka koja daju završni prihod. Zainteresirani slušatelji postavili su mu brojna pitanja i o ostalim segmentima rada nadšumarije, poput izrada osnova gospodarenja, iskustava s privatnim izvoditeljima radova, prodajnim cijenama, troškovima proizvodnje, lovstvu, šumarskoj politici i drugome. Čitavo vrijeme vozili smo se autobusom po dobro održavanim šumskim cestama i na više mjesta zašli u šumu. Vidjeli smo i posjetitelje u šumi koji su sakupljali gljive. Rečeno nam je da se u Poljskoj za sakupljanje nedrvnih šumskih proizvoda ništa ne naplaćuje, jedino je potrebno prijaviti nadšumariji dolazak u šumu automobilom.

Na kraju obilaska posjetili smo i bogato opremljen edukacijski centar Koczury (Leśnictwo Koczury) s prirodnim šumskim stazama (Scieżka przyrodniczo leśna Koczury) gdje je u pripremi i mali šumarski muzej (Ośrodek Edukacji Leśnej w Kocurach "Zaskroniec") čije se otvorenje planiralo za par dana. U centru se nalazi i utoчиšte za ranjene životinje. Tu nam je naš prevoditelj Robert u suradnji sa svojim poljskim poslovnim partnerom iz laboratorija Mykoflor, ing. Jerzy Nieswadba, pokazao mikorizaciju sadnica živim ektomikoriznim micelijem i cijepljenje sadnice, te prednosti ove tehnologije za zdravlje i razvoj biljaka. Više o mikorizi i njegovoj primjeni može se saznati na stranici www.bio-buducnost.com. Kolega Josip Bezjak zamolio je prezentatore da nam daruju mikoriziranu sadnicu bora, što su oni rado učinili, te je Josip, po povratku u Karlovac, darovano sadnicu zasadio ispred upravne zgrade UŠP Karlovac. Obilaskom centra vidjeli smo tisu uzgojenu iz sjemena kojega je blagoslovio papa Benedikt XVI.

Završni ručak imali smo u restoranu hotela gdje smo noćili prethodne dvije noći. Svi smo se iskreno zahvalili našem domaćinu Ryszardu i ponovili poziv za novi susret u Karlovcu. Preostalo nam je putovanje do kuće koje je završilo 8. listopada (utorak) i to za najdalje putnike u ranim podnevnim satima. Prije napuštanja Poljske posjetili smo grad Bolesławiec, u kojem smo se još jednom osvjedočili, kao i u svim mjestima kroz koja smo prošli, kako su Poljaci znali iskoristi sredstva Europske unije za uređenje svojih mesta (posebice nove fasade s izolacijama), ali i kako su drukčijeg mentaliteta i ne pokazuju toliku želju za potroš-

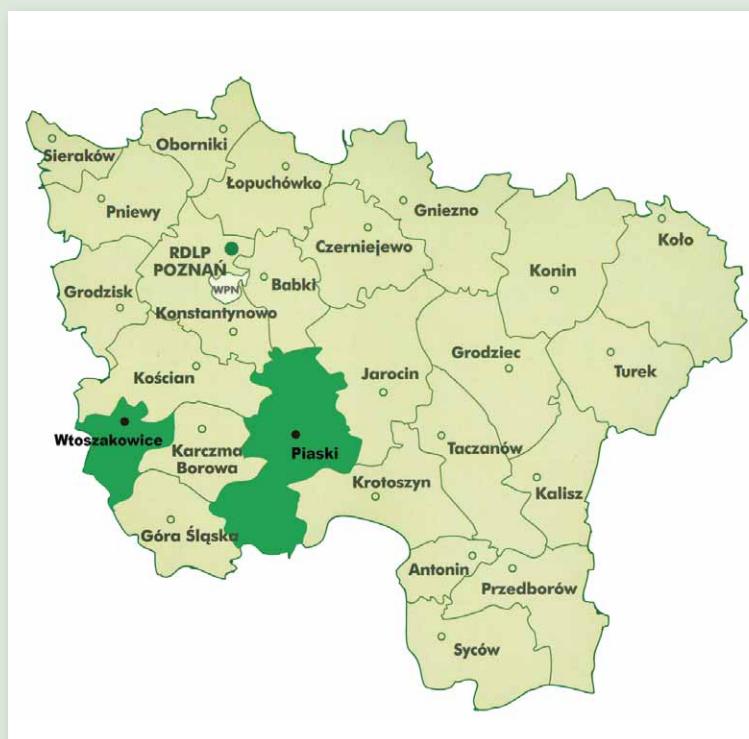

Slika 11. Svečana večera u Boszkowu.

njom kao Hrvati. Inače, Bolesławiec je grad keramike koja se kao djelatnost razvila iz narodne tradicije keramičarstva.

Ekskurzija je ispunila sva naša očekivanja, čak i više od toga, jer smo uz stručne spoznaje vidjeli i doživjeli današnju modernu Poljsku, članicu Europske unije te saznali dosta o povijesti i običajima te zemlje. Sve dane boravka svi sudionici uživali su u velikom gostoprimstvu domaćina koji su htjeli uzvratiti za svoj posjet Karlovcu u listopadu 2006. godine, ali su to obilato nadmašili, posebice gastronomskom ponudom i pokazali se kao odlični domaćini široke duše i srca. Puno im hvala za to. Prilikom njihovoga najavljenog novog posjeta Karlovcu i Hrvatskoj trebat će se svojski potruditi da se bar djelomično tako uzvrati. Uspjehu ekskurzije jako je doprinijeo prevoditelj, "naš" Poljak Robert Slezak, koji nam se pretvorio u pravog turističkog i šumarskog vodiča, a sve nas zadivio svojom neiscrpnom energijom, strpljivošću, pamćenjem i poznavanjem stručnih pojmoveva prilikom prevođenja. U ime svih putnika zahvaljujem se na njegovom velikom trudu.

Domaćini su naš posjet prikazali na svojoj web stranici: http://www.piaski.poznan.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/sE8O/content/wizyta-chorwackich-lesnikow

Slika 16. Karta nadšumarija RDLP Poznanj.

ALPE-ADRIA 2014.

Hranislav Jakovac, dipl. ing. šum.

Domaćin ovogodišnjeg susreta šumara Alpe-Adria (Austrija, Hrvatska, Italija, Slovenija) bila je Italija, točnije Južni Tirol. Naime, Italija je predstavljena s dvije regije – Južni Tirol (Südtirol) i Furlanija-Julijска krajina (Friuli-Venezia Giulia), dok Austriju predstavlja Koruška (Kärten). Susret i skijaško natjecanje održano je 24.–26. siječnja 2014. u općini Villnös (sjeverna Italija, regija Trentino-Alto Adige, pokrajina Južni Tirol), na udaljenosti od oko 30 km od Bolzana. Općina se sastoji od nekoliko sela i zaselaka, od kojih je jedno St. Magdalena, gdje je održan susret i natjecanje. Općina se prostire na površini od 81,2 km², na nadmorskoj visini od 1132 m, a prema popisu iz 2011. god. broji 2552 stanovnika (31/km²), od kojih 97,7 % govori njemačkim jezikom. Glavne gospodarske grane su turizam, poljoprivreda i šumarstvo. Najблиži veći grad-općina je Brixen (oko 15 km).

Hrvatske šumare predstavljalo je 40 sudionika/ica, koji su 23. siječnja poslijepodne, autobusom Šumarskog fakulteta krenuli put Italije.

Slika 1. Dio ekipe u obilasku grada Brixena